herpy

GEKKOER

Pristurus carteri

En liten, dagaktiv klippegekko fra Arabiahalvøya som soler seg på stein og krøller halen opp over ryggen som en skorpion. Den blir 8-11 cm lang inkludert hale, krever varme, sterkt lys og UVB og er best som et dyr man ser på.

Familie: Sphaerodactylidae Engelsk: Carter's rock gecko Tidligere navn: *Spatalura carteri* Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**8-11 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**5-10 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Klippelevende**
Biotop	**Halvørken og klippeterreng**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**60 × 60 × 40 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**28-30 °C**
Varmeplass	**40-45 °C**
Temperatur, natt	**20-22 °C**
Luftfuktighet	**30-40 %**
Vann	**Vannskål**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-sone 3
Kosthold	**Insekter og små leddyr (spretthaler, bananfluer)**
Holdes	**Alene, parvis eller én hann med flere hunner**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kjønnsmoden	**10 mnd.**
Kullstørrelse	**1-2 egg**
Inkubasjon	**70-90 dager** ved 28 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
EU-vedlegg	**Ikke listet**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Pristurus carteri er en liten gekko med slank kropp, avlang snute og en hale som ofte holdes krøllet opp over ryggen. Halen er kortere enn kroppen og har en ujevn kam langs oversiden. Sidene kan ha forstørrede, knudrete skjell. Under den første bakre tåen sitter 10-12 lameller og under den fjerde 18-22. På ryggen sitter seks eller sju mørke felt fra nakken til kloakken.

Arten ble beskrevet i 1863 av John Edward Gray, den gang under navnet *Spatalura carteri*. Artsnavnet hedrer Henry J. Carter, skipslege på oppmålingsskipet som kartla Arabias sørkyst i 1844-46, og som samlet inn typeeksemplarene. I dag regnes arten til *Pristurus*, og den er den største i sin artsgruppe. Det finnes to underarter: *P. c. carteri* og *P. c. tuberculatus*, som lever i kystområdene i Dhofar.

Kroppen blir typisk 5-6 cm fra snute til kloakk og 8-11 cm med hale. I mange bestander er 6 cm kroppslengde det høyeste, men enkelte dyr når 8 cm. Hannene er lysere, gråbrune med små oransje eller rødlige flekker og striper på sidene, mens hunnene er mørkere skifergrå og litt mindre. Voksne hanner utvikler små, kjøttfulle pigger på halen. Arten er dagaktiv, noe som er uvanlig blant gekkoer. Når dyret føler seg truet, krøller det halen opp og vifter med den som en skorpion, og halebevegelsene brukes også til å signalisere til artsfrender.

Arten er sjelden i terrarier, og erfaringene med langtidsstell og avl er få. Der tallene bygger på generell praksis for små ørkengekkoer, står det i teksten.

Utbredelse og leveområde

Pristurus carteri lever på den sørlige og østlige delen av Arabiahalvøya. Arten er kjent fra Oman, Jemen og De forente arabiske emirater, og det finnes også angivelser fra Saudi-Arabia, men de er usikre. Typelokaliteten er Masirah, en øy utenfor Omans østkyst. Underarten *P. c. tuberculatus* lever i kystområdene i Dhofar i det sørlige Oman.

I De forente arabiske emirater har arten et lite og spredt utbredelsesområde, og den er i den nasjonale vurderingen av landets krypdyr plassert som kritisk truet, selv om den på IUCNs globale rødliste vurderes som ikke truet. Arten er ikke registrert i noen av landets verneområder.

> **Naturlig utbredelse:** Oman, Jemen, De forente arabiske emirater og Saudi-Arabia.

LEVEOMRÅDE

Pristurus carteri lever i tørt, åpent terreng: klippesprekker, steinete skråninger, tørre wadier og sandete områder, ofte nær kysten. Den ses også i bebyggelse, der den soler seg på murer. Arten er dagaktiv og soler seg på stein, røtter og lave busker, mens den holder seg tett på sprekker og hull der den kan søke skjul.

Klimaet er tørt og varmt med store svingninger mellom dag og natt. Om dagen er det ofte over 40 °C, og om natten kan temperaturen falle til under 20 °C. Dyrene unngår den verste hete og fiendene sine ved å trekke seg inn i klippesprekker eller grave seg ned i sanden.

Stell

TERRARIET

Ett voksent dyr skal ha et terrarium med en bunn på minst 60 × 60 cm. Bunnarealet betyr mer enn høyden, fordi *Pristurus carteri* lever på klipper og stein, og 40 cm i høyden er nok. Et par eller en hann med flere hunner krever et større terrarium, slik at hannen ikke presser hunnene. Et glass- eller PVC-terrarium holder best på tørken og varmen.

Innred med stablede flate steiner, skifer, røtter og hevede plattformer, slik at det oppstår sprekker og solplasser i flere høyder. Alle steiner skal ligge stabilt og helst limes, slik at de ikke kan skli hvis dyret graver under dem. En egentlig hule er ikke nødvendig, fordi dyret ofte sover oppå en rot eller en stein, men innredningen skal gi flere skjul, både i den varme og den kjølige enden.

Bruk et bunnsubstrat av fin sand blandet med jord og gjerne knuste skjell, slik at dyret kan grave og hunnen kan legge egg. Terrariet skal ha god ventilasjon og et tettsluttende lokk, for arten er liten og rask og kan presse seg gjennom små åpninger.

TEMPERATUR

Lag en tydelig temperaturgradient. Den kjølige enden holdes på 28-30 °C, og under en spotlampe lages en solplass på 40-45 °C, slik at dyret selv kan velge. Om natten kan temperaturen falle til omtrent 20 °C uten ekstra varme, men ikke lavere.

Bruk digitale termometre i begge ender av terrariet og et infrarødt termometer til å måle selve solplassen. Sett varmelampen i den ene enden, slik at det alltid er et kjøligere område å søke til, og styr den med en termostat. Ligger dyret og gaper eller søker hele tiden skygge, er det for varmt.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luften skal være tørr, omtrent 30-40 %. Den tørre bunnen og den gode ventilasjonen holder fuktigheten nede, og et hygrometer viser om nivået holder.

Gi en lav skål med friskt vann, som skiftes daglig. Små dyr kan drukne i en for dyp skål, så bruk en svært lav skål eller legg i steiner. Dyrene drikker også dråper og slikker vannet av øynene etter en spraying. Spray innredningen lett én gang i uken om vinteren og to ganger i uken i den varmeste tiden, og la den tørke opp igjen. Et lite skjul med fuktig mose kan hjelpe ved hudskifte og egglegging.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

LYS OG UVB

Pristurus carteri er dagaktiv og soler seg, så lys har stor betydning. Gi et kraftig dagslys og et UVB-rør, for eksempel et T5-rør med 10-12 % UVB, over solplassen. UVB er nødvendig for arten, fordi det gir dyret D3-vitamin og forebygger skjelettsykdom. Ferguson-sone 3 passer til en dagaktiv ørkengekko som soler seg: en UV-indeks på omtrent 3-4 på solplassen og skygge i resten av terrariet. Sonen er ikke målt for arten. En metallhalogenlampe gir både varme og UVB og kan erstatte spot og rør.

Ha lyset på omtrent 12 timer om dagen fra mai til oktober og 8-9 timer fra oktober til mai, styrt av en tidsbryter. Skift UVB-røret etter produsentens anvisning, siden effekten faller selv om røret fortsatt lyser.

Les mer: Lys og UVB Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

FÔRING

Arten er insektetere. Gi et så variert utvalg som mulig: sirisser, små kakerlakker, små gresshopper og fluer. Byttet må ikke være bredere enn dyrets hode, og det er en god idé å gi ett eller få insekter om gangen, slik at dyret ikke blir stresset.

Unge dyr fôres daglig og voksne annenhver eller hver tredje dag med det de kan spise på 15-20 minutter. Fjern resten etterpå. Insektene skal selv ha fått frukt, grønnsaker eller ferdigfôr før de gis videre. Pudre dem med kalk og vitaminer ved annenhver eller hver tredje fôring; unge dyr og hunner i avl skal ha kalk oftere. Går dyret ned i vekt eller vil det ikke spise, skyldes det ofte feil temperatur, lys eller ernæring.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

ATFERD OG HÅNDTERING

Pristurus carteri er et lite, raskt og var dyr som ikke egner seg til håndtering. Den blir lett stresset, og halen kan brekke av hvis man griper rundt den. Ta den bare opp når det er nødvendig, og aldri utendørs.

Halen brukes til å signalisere: dyret vifter med den overfor artsfrender og krøller den opp som en skorpion når det føler seg truet. Hannene er sterkt territoriale, og to hanner må aldri holdes sammen, fordi de kan skade eller drepe hverandre. Arten kan holdes enkeltvis, som par eller som en hann med flere hunner i et romslig terrarium med mange skjul. Hold øye med om en hunn blir jaget, og skill dyrene straks hvis det skjer.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Arten blir kjønnsmoden etter omtrent 10 måneder, men vent med avl til dyrene er 2-3 år og fullt utviklet. Hannene er lysere med oransje flekker, har tydelige hemipenisbuler ved halerota og utvikler små, kjøttfulle pigger på halen når de blir kjønnsmodne. Hunnene er mørkere og litt mindre.

PARRING

I paringstiden viser hannene seg fram med løftet og viftende hale, jager hunnene og blir aggressive overfor andre hanner. En egentlig vinterhvile er ikke dokumentert, men den kortere dagslengden om vinteren (8-9 timer fra oktober til mai) gir dyrene en tydelig årsrytme.

Hold øye med den første kontakten mellom hannen og hunnen, og fjern hannen hvis han jager hunnen vedvarende eller biter.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger 1-2 hardskallede egg om gangen og legger flere ganger i sesongen. Angivelsene av mellomrommet svinger fra noen uker til bare 8-10 dager. Det er hardt for henne, så hun skal ha rikelig med kalkpudrede insekter, og det kan være nødvendig å ta hannen bort slik at hun kan komme seg. Hvor mange kull hun legger i året, er ikke dokumentert.

Gi henne en eggleggingskasse med minst 10 cm fuktig sand eller kokosfiber, der hun kan grave ned eggene. Graver hun rundt uten å legge, kan det være tegn på at hun ikke har et egnet sted.

INKUBASJON

Eggene flyttes forsiktig, uten å bli vendt, til en liten boks med lett fuktig vermikulitt eller perlitt. Ved 28 °C klekkes de etter omtrent 70-90 dager. Arten har temperaturavhengig kjønnsbestemmelse, så temperaturen under utrugingen kan påvirke om det blir hanner eller hunner. Hold derfor temperaturen jevn, og ikke endre den underveis.

Hold substratet lett fuktig, men ikke vått, og kontroller at eggene ikke mugner. Hvilke temperaturer som gir hanner, og hvilke som gir hunner, er ikke dokumentert for arten.

Les mer: Inkubasjon av egg

OPPDRETT AV UNGER

Ungene er 3-4 cm lange ved klekkingen og kan straks klare seg selv. De skal i en liten, tett faunaboks eller et lite terrarium med skjul, et varmt sted, UVB og en svært lav vannskål. Gi dem de minste insektene, som bananfluer og nyklekte sirisser, daglig og pudret med kalk. Ungene vokser raskt, men er følsomme for svingende temperatur og fuktighet. Hold dem adskilt fra de voksne, og skill dem når hannene begynner å vise seg. Vekstkurver er ikke dokumentert for arten, så vei og mål dem jevnlig.

Helse og vanlige feil

Det er ikke dokumentert sykdommer som er spesifikke for *Pristurus carteri* i fangenskap. De typiske feilene for små, dagaktive ørkengekkoer er:

- For lite UVB og kalk, som kan gi bløte knokler, krumme lemmer og skjelvinger. Bruk UVB-lys, og pudre insektene.
- For høy fuktighet og dårlig ventilasjon, som gir hud- og luftveisproblemer.
- Overoppheting under en for kraftig lampe uten kjølig område. Dyret blir sløvt eller søker desperat skygge.
- Utslitte hunner som legger egg tett i sesongen uten nok kalk og fôr.
- Tapt hale. Halen kastes ved stress eller fastholding, nesten alltid ved roten, og vokser bare delvis ut igjen.
- Hudrester på tær og halespiss. Hudskiftet går normalt lett, og dyret spiser ofte selv huden. Sitter det rester, så sett dyret et par timer i en boks med vått tørkepapir.
- Midd, som kan sitte i lommer i armhulene. Se etter små røde eller oransje prikker.

Et sunt dyr er raskt og var, har klare øyne og en fyldig hale. Kontakt veterinær med erfaring på krypdyr hvis dyret går ned i vekt, slutter å spise eller ligger slapt.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.